herpy

AGAMER

Ctenophorus pictus

Ctenophorus pictus är en liten, dagaktiv agam från Australiens torra inland, där hanen på våren lyser i rött, gult och blått. Den blir 18-25 cm, gräver ner sig i sand och lever av insekter. Arten är en livlig och snabb terrarieödla som kräver ett långt, sandigt terrarium, stark värme och UVB, men inte mycket höjd. Arten är mycket kortlivad, och det finns bara lite skötselkunskap om just den.

Familj: Agamidae Engelska: Painted Dragon Tidigare namn: *Amphibolurus pictus; Ctenophorus dudleyi* Publicerad 16 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**18-25 cm** total längd inkl. svans
Vikt	**8-16 g**
Livslängd	**1-2 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande och grävande**
Biotop	**Öken och halvöken**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**100 × 40 × 40 cm** L × B × H för 3 vuxna djur
Temperatur, dag	**25-30 °C**
Värmeplats	**35-40 °C**
Temperatur, natt	**20-25 °C**
Luftfuktighet	**20-40 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Nödvändigt** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter och växter**
Hålls	**Ensamma, parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**2-4 ägg**
Kullar per år	**1-4**
Inkubation	**55-80 dagar** vid 28-32 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga III**
EU-bilaga	**Bilaga C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Ctenophorus pictus är en medelstor agam med kort, djupt huvud, släta fjäll och stora, tydliga öron. Från nacken löper en låg kam, som djuret kan resa när det blir skrämt. Kroppen är låg och kompakt, och svansen utgör omkring två tredjedelar av den totala längden. Kroppen är 7-10 cm från nos till kloak, hela djuret mäter 18-25 cm, och ett vuxet djur väger 8-16 g.

Hanen är under parningstiden brun till orangeröd med ljusa, mörkkantade tecken och en antydan av klart blått och gult. Det finns röda, orange och gula hanar. De röda är mest aggressiva och försvarar sitt revir kraftigt, medan de gula överlever bättre och får fler avkommor. Färgerna blir svagare med åldern.

C. pictus är en av de mest kortlivade agamerna. I naturen lever de flesta bara omkring ett år, och bara omkring vart tionde djur når en andra vintervila. Också i fångenskap verkar arten leva bara omkring ett år, till skillnad från släktingar som *Ctenophorus nuchalis*, som kan bli betydligt äldre i terrariet. Den som vill hålla arten måste därför räkna med att avla om beståndet ska bestå. Honorna och de unga djuren är matta, ofta rostbruna, och är svåra att se mot sanden. Det vetenskapliga namnet kommer av latinets pictus, målad, och syftar troligen på hanens färger.

Djuret är snabbt och nervöst och lämpar sig inte för att tas upp. Till gengäld är det ett nöje att titta på, för hanarna nickar med huvudet, viftar med frambenen och slår med svansen i ett ständigt flöde av signaler. Arten hör till ett släkte av agamer som alla är knutna till Australiens torra trakter. Det tidigare släktet *Amphibolurus* är i dag delat, och äldre litteratur använder därför ofta det gamla namnet *Amphibolurus pictus*.

Läs mer: Vintervila och årstider

Utbredning och livsmiljö

Ctenophorus pictus lever i de torra delarna av södra och centrala Australien: sydöstra Western Australia, South Australia, nordvästra Victoria och västcentrala New South Wales. Mot norr når den in i södra Northern Territory och sydvästra Queensland. De allra flesta fynden är från South Australia. Typlokalen är angiven som "Südaustralien" och pekar på Adelaidetrakten.

Arten är vanlig i sitt område och bedöms som inte hotad.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Arten lever i halvtorra och torra trakter, framför allt i buskmark och tuvgräsmark på sandig eller salthaltig jord. Här är somrarna varma och torra, vintrarna svala och regnet knappt. Djuret är dagaktivt och solälskande. Det sitter och väntar på byte från en sten, en låg gren eller en tuva och springer ut efter förbipasserande insekter, framför allt myror och andra leddjur. När det blir störd flyr det till ett närliggande hål i marken. Djuret gräver själv.

På vintern går arten i vintervila i marken, och parningstiden infaller på våren och försommaren. Djurens föredragna kroppstemperatur är omkring 36 °C.

Skötsel

TERRARIET

Ett par eller en liten grupp på upp till tre vuxna djur behöver ett terrarium på minst 100 × 40 × 40 cm (längd × bredd × höjd). Måttet är lånat från *Ctenophorus nuchalis*, som har samma levnadssätt. Arten är markbunden och springer mycket, så golvytan är det viktiga, inte höjden. Större är alltid bättre. Sätt på ett säkert lock, eftersom djuret kan hoppa förvånansvärt högt.

Bottenlagret är sand, så att djuret kan gräva. Använd ren lekplatssand eller filtersand utan kemikalier, och gör lagret så djupt som möjligt, helst 10 cm eller mer i en del av terrariet. Inred med flata stenar, korkbark och gömslen, helst ett per djur, och med en eller två höga stenar eller grenar där hanen kan sitta och se ut. Sätt tunga stenar helt nere på botten och packa sand runt dem, så att djuret inte gräver under dem och blir klämt. Håll hanar åtskilda, eftersom de är revirhävdande. Ett par eller en hane med två eller tre honor går bra.

Gör ventilationen med nät i taket. Rengör dagligen från avföring och byt delar av sanden vid behov.

TEMPERATUR

Arten är en ökenödla och behöver en stor temperaturskillnad. Luften i den svala änden ska vara omkring 25 °C på dagen, och under solplatsen ska ytan vara 35-40 °C, så att djuret kan nå sin föredragna kroppstemperatur på omkring 36 °C. Solplatsen bör inte komma över 43 °C. Mät med en termometer i både den varma och den svala änden, och använd en IR-termometer för själva solplatsen.

På natten kan temperaturen sjunka till 20-25 °C; siffrorna är lånade från *C. nuchalis*. På vintern ska både temperatur och daglängd sänkas, eftersom arten går i vintervila i naturen. Djuret ska alltid kunna ta sig bort från värmen. Är hela terrariet för varmt kan det få värmeslag.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara låg, omkring 20-40 %; siffran är en uppskattning utifrån livsmiljön. Terrariet ska ventileras väl och hållas torrt, och sanden får inte bli fuktig, med undantag för äggläggningshörnan. Spruta lätt en gång om dagen så att djuren kan dricka dropparna, och ställ dessutom fram dricksvatten i en låg, tung skål som byts varje dag.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Dagaktiva ökenarter behöver starkt ljus och UVB. Ferguson-zonen är inte fastlagd för arten; *C. nuchalis* tillhör zon 3-4, och zon 3 är en bra utgångspunkt. Använd ett högeffektivt UVB-rör eller en kombinerad värmelampa med UVB ovanför solplatsen, så att djuret kan komma nära. På sommaren ska ljuset vara tänt omkring 13 timmar och på vintern 8-10 timmar. UVB-rör byts var 6:e-12:e månad, kombinationslampor efter 12-18 månader.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Arten äter mest insekter, ofta myror och andra små leddjur i naturen, och enstaka djur tar också växtdelar. I terrariet är syrsor och kackerlackor huvudfodret, med mjölmask och silkesmaskar som omväxling. Foderdjuren får inte vara större än djurets huvud är brett. Pudra foderdjuren med kalk vid varje utfodring och med en multivitamin en gång i veckan, inte oftare.

Vuxna djur utfodras två till tre gånger i veckan med så mycket de kan äta på omkring 20 minuter. Unga djur utfodras nästan dagligen. Ta bort oätet foder, eftersom kackerlackor och syrsor kan bita djuret på natten. Arten äter också en del växtföda i fångenskap, så erbjud maskrosblad, blommor eller andra blad och se vad djuret vill ha. Välj bara växter som inte är besprutade med gift.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Djuret är snabbt, nervöst och drar sig snabbt undan om det blir skrämt. Hantering är inte nödvändig och stressar djuret.

Hanen markerar sitt revir med huvudnickningar och armsvingar. Två hanar i samma terrarium slåss och kan skada varandra allvarligt. Håll därför bara en hane, och ge honom en eller flera honor. Honorna är fredliga och kan hållas tillsammans om det finns plats och gott om gömslen.

Unga djur bör hållas åtskilda från vuxna, eftersom de äldre djuren kan ta dem för föda.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanen är större och färgstark, har ett bredare huvud och större lårporer på bakbenens undersida. Honan är mindre och dämpad i färgen, ofta rostbrun. Unga djur kan vara svåra att könsbestämma, och färgerna utvecklas först med mognaden. Eftersom de flesta djur bara lever omkring ett år föder de redan den första våren efter kläckningen och den första vintern; den exakta åldern för könsmognad är inte dokumenterad.

PARNING

Parningstiden infaller på våren och försommaren, efter vintervilan. Hanen visar upp sig med huvudnickningar och färgskiften, jagar honan runt och biter henne i nacken under parningen. Djuren ska vara friska och ha fått starkt ljus och värme, och en vinterperiod med kortare dagar och lägre temperatur före parningstiden passar artens årsrytm. Hanen ska vara hos honan hela tiden: utan hanens ständiga närvaro lägger honan inte befruktade ägg. Håll därför paret ihop hela säsongen i ett terrarium med många gömslen, så att honan kan dra sig undan.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger 2-4 ägg per kull och 1-4 kullar per säsong. Under vår- och sommarmånaderna ska det finnas en hörna eller en täckt låda med sand, som hålls fuktig, där hon kan gräva. Vattenskålen får inte stå där hon kan gräva, för en hona kan lägga ägg i den, och då går äggen förlorade. En dräktig hona gräver runt i hela terrariet och äter ofta mindre, och efter läggningen ser hon plötsligt smalare ut. Kontrollera dagligen om det finns nya ägg.

INKUBATION

Äggen borstas rena från sand och läggs utan att vändas, halvt nedgrävda i fuktig vermikulit i slutna bägare. Ruvas de vid 28-32 °C är 30 °C en bra utgångspunkt. Temperaturen påverkar könet: vid 28 °C blir de flesta ungar honor, vid 32 °C blir fördelningen jämnare, och även föräldrarna har betydelse. Varaktigheten är inte dokumenterad för arten; hos *C. nuchalis* kläcks äggen efter 8-11 veckor vid samma temperaturer.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna ska ha ett enkelt terrarium med fuktigt hushållspapper som botten de första veckorna, en solplats och flera gömslen vid olika temperaturer. Spruta flera gånger om dagen den första veckan, därefter en gång om dagen. Ungarna ska få mat med en gång: små syrsor och mycket små kackerlackor samt finhackade maskrosblad. Skilj ungarna från de vuxna, som kan äta dem, och sortera dem efter storlek, så att de svagaste inte jagas bort från maten. Uppfödningsråden är lånade från *C. nuchalis*.

Hälsa och vanliga misstag

De flesta sjukdomar beror på fel i skötseln. Typiska problem är:

- Benskörhet (metabolisk bensjukdom) vid för lite UVB och kalk. Insekter är fattiga på kalk, så tillskott är nödvändigt.
- Mag-tarmproblem och matsmältningsstopp vid för låg temperatur och för stora foderdjur.
- Skador på nosen när djuret gnuggar mot glas eller nät i ett försök att fly.
- Inälvsparasiter hos nyinköpta djur. Låt undersöka ett avföringsprov.
- Fetma och fettlever vid för frekvent utfodring.
- Äggläggningssvårigheter hos honor som inte har en lämplig låda.
- Bett från foderdjur som har blivit kvar i terrariet över natten.

Gå till en veterinär med kräldjurserfarenhet om djuret slutar äta, är slött eller har en uppsvälld buk.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.